

Vijeće
Europske unije

Bruxelles, 30. travnja 2024.
(OR. en)

9094/24

Međuinstitucijski predmet:
2008/0140(CNS)

ANTIDISCRIM 65
FREMP 204
GENDER 75
JAI 666
MI 428
SOC 299

NAPOMENA

Od: Predsjedništvo

Za: Vijeće

Br. preth. dok.: 8616/1/24 REV 1

Predmet: Prijedlog DIREKTIVE VIJEĆA o provedbi načela jednakog postupanja prema osobama bez obzira na njihovu vjeru ili uvjerenje, invaliditet, dob ili spolnu orijentaciju
– rasprava o politikama

Za delegacije se u prilogu nalaze smjernice koje je predsjedništvo izradilo u cilju pripreme za raspravu o politikama o navedenoj temi na sastanku Vijeća EPSCO 7. svibnja 2024.

Direktiva o jednakom postupanju (članak 19.)

Rasprava o politikama

Europska unija temelji se na vrijednostima poštovanja ljudskog dostojanstva, slobode, demokracije, ravnopravnosti, vladavine prava i poštovanja ljudskih prava, uključujući prava pripadnika manjina. Te su vrijednosti zajedničke državama članicama, u društvu u kojem prevladavaju pluralizam, nediskriminacija, tolerancija, pravda, solidarnost i jednakost žena i muškaraca (članak 2. Ugovora o Europskoj uniji). U tom je kontekstu jedan od ciljeva Unije borba protiv diskriminacije. Člankom 19. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU) Vijeće se ovlašćuje za poduzimanje odgovarajućih radnji radi suzbijanja diskriminacije na temelju spola, rasnog ili etničkog podrijetla, vjere ili uvjerenja, invaliditeta, dobi ili spolne orijentacije¹.

Postojeći je pravni okvir za borbu protiv diskriminacije na razini Europske unije rascjepkan. Njime se štiti od diskriminacije u području zapošljavanja na svim temeljima navedenima u članku 19. UFEU-a, odnosno spola, rasnog ili etničkog podrijetla, vjere ili uvjerenja, invaliditeta, dobi ili spolne orijentacije². Međutim, kada je riječ o drugim područjima, izvan zapošljavanja, diskriminacija je zabranjena samo na temelju spola i etničkog ili rasnog podrijetla; na razini EU-a izvan područja zapošljavanja ne postoji zaštita od diskriminacije na temelju vjere ili uvjerenja, invaliditeta, dobi i spolne orijentacije³. Ojačanim minimalnim standardima za tijela za jednakost uskoro će se doprinijeti boljoj provedbi postojećeg pravnog okvira⁴.

¹ Osim toga, člancima 153. i 157. UFEU-a propisano je djelovanje Unije u području jednakosti muškaraca i žena u pogledu mogućnosti na tržištu rada i postupanja na radnom mjestu, a posebno u pogledu jednakih plaća za jednak rad ili za rad jednake vrijednosti.

² Vidjeti posebno direktive Vijeća 79/7/EEZ, 2000/43/EZ i 2000/78/EZ, Direktivu 2006/54/EZ, Direktivu 2019/1158/EU, Direktivu 2022/2381/EU i Direktivu 2023/8970/EU.

³ Vidjeti osobito Direktivu 2000/43/EZ i Direktivu 2004/113/EZ.

⁴ Vidjeti direktive koje treba donijeti na temelju prijedloga COM(2022) 688 final i COM(2022) 689 final.

U najnovijem posebnom istraživanju Eurobarometra o diskriminaciji ispitanici su izvijestili o raširenoj diskriminaciji u svojoj zemlji na temelju vjere ili uvjerenja (42 %), invaliditeta (49 %), dobi (45 %) ili spolne orijentacije (54 %)⁵. Otprilike jedan od pet ispitanika (21 %) izvijestio je da se osjeća izloženim diskriminaciji ili da je doživio uznemiravanje u posljednjih 12 mjeseci. Primjeri uključuju diskriminaciju osoba u dobi od 15 do 24 godine u kafićima, restoranima, barovima ili noćnim klubovima (25 % ispitanika) i pri pohađanju škole ili sveučilišta ili upisivanju u školu ili na sveučilište (21 %). S druge strane, umirovljenici prijavljuju diskriminaciju u trgovinama ili bankama (18 %) te kada se koriste zdravstvenim uslugama ili kada su im one potrebne (17 %). To potvrđuje podatke iz Izvješća o temeljnim pravima za 2018. koji ukazuju na posebne izazove u pogledu jednakog postupanja s kojima se suočavaju starije osobe⁶.

Prema podacima iz 2019. koje je objavila Agencija EU-a za temeljna prava (FRA), razina diskriminacije LGBT osoba, među ostalim i izvan područja zapošljavanja, rasla je od 2012. do 2019. (s 37 % na 43 %)⁷.

Otprilike 25 % ispitanika islamske vjeroispovijesti koji su sudjelovali u FRA-inu istraživanju EU-MIDIS II izjavilo je da su u proteklih 12 mjeseci doživjeli diskriminaciju zbog svojeg etničkog ili imigrantskog podrijetla, što uključuje njihovu vjeru ili vjerska uvjerenja⁸. U istraživanju FRA-e o diskriminaciji i zločinima iz mržnje protiv židova iz 2017. oko 21 % ispitanika židovske vjeroispovijesti⁹ izjavilo je da su u razdoblju od 12 mjeseci prije istraživanja doživjeli diskriminaciju zbog svoje vjere ili uvjerenja u jednom ili više područja svojeg svakodnevnog života. Oko 43 % osoba s invaliditetom navodi da se svakodnevno suočava s poteškoćama u korištenju

⁵ Europska komisija, Posebno izvješće Eurobarometra br. 535: *Discrimination in the EU in 2023* (Diskriminacija u EU-u 2023.) (prosinac 2023.).

⁶ FRA (2018.), *Shifting perceptions: Towards a rights-based approach to ageing* (Promjena percepcija: ususret pristupu starenju utemeljenom na pravima), Luxembourg, Ured za publikacije.

⁷ *Equality in the EU 20 years from the initial implementation of the equality Directives* (Ravnopravnost u EU-u 20 godina od početne provedbe direktiva o jednakosti), FRA, travanj 2021.; FRA (2020.), *EU-LGBTI Survey II – A long way to go for LGBTI equality* (Istraživanje EU-LGBTI II – Dug put do jednakosti za LGBTI osobe), Luxembourg, Ured za publikacije, str. 10.

⁸ FRA (2017.), *Second European Union Minorities and Discrimination Survey: Muslims – Selected Findings* (Drugo istraživanje Europske unije o manjinama i diskriminaciji: Muslimani – Odabrani nalazi), Luxembourg, Ured za publikacije, str. 25.

⁹ FRA (2018.), *Experiences and perceptions of antisemitism – Second survey on discrimination and hate crime against Jews in the EU* (Iskustva i percepcije antisemitizma – Drugo istraživanje o diskriminaciji i zločinima iz mržnje protiv židova u EU-u), Luxembourg, Ured za publikacije, str. 60.

uslugama kao što su kupovina namirnica, bankarske usluge, poštanske usluge, primarna zdravstvena skrb i javni prijevoz¹⁰.

Diskriminacija je pogoršana nedavnim svjetskim događajima. FRA je već 2022. izvijestila o „eksplozivnom rastu” antisemitskih sadržaja na internetu¹¹. Muslimani se također suočavaju sa sve većom diskriminacijom, zastrašivanjem i uznemiravanjem¹².

Društvo snosi troškove uzrokovane diskriminacijom. U studiji Službe Europskog parlamenta za istraživanja (EPRS) iz 2023. procjenjuje se da bi se dovršetkom pravnog okvira na razini EU-a ostvarila neto korist od 55 milijuna EUR godišnje u smislu BDP-a kada bi djelovanje EU-a dovelo do 5 % poboljšanja u području obrazovnih postignuća i zdravstvenog stanja pojedinaca¹³. Slično tome, u studiji EPRS-a iz 2018. o cijeni nedjelovanja na europskoj razini¹⁴ procjenjuje se cijena diskriminacije i neuključivanja osoba s invaliditetom u pogledu (i) izgubljene zarade zbog isključivanja s tržišta rada u rasponu od 468 do 763 milijuna EUR; (ii) dodatnih troškova pristupa robi i uslugama u rasponu od 15 milijardi do 41 milijarde EUR godišnje; (iii) većih troškova života, između 15 milijardi i 41 milijarde EUR i (iv) izgubljene zarade zbog nižeg stupnja obrazovanja, između 61 milijuna i 98 milijuna EUR. Brojke, s druge strane, ukazuju na to da se mjere razumne prilagodbe, ako se primjenjuju, obično isplate, kako u pogledu produktivnosti zaposlenika, tako i u pogledu ekonomskih koristi za poduzeća. Slične vrste troškova procijenjene su u procjeni učinka priloženoj Prijedlogu direktive o jednakom postupanju iz 2008. koja obuhvaća diskriminaciju na temelju spolne orijentacije¹⁵.

¹⁰ FRA (2017.), *From institutions to community living – Part III: Outcomes for persons with disabilities* (Od institucija do života u zajednici – Dio III.: Rezultati osoba s invaliditetom) Luxembourg: Ured za publikacije.

¹¹ *Antisemitism in 2022 – Overview of Antisemitic incidents recorded in the EU | European Union Agency for Fundamental Rights* (Antisemitizam u 2022. – Pregled antisemitskih incidenata zabilježenih u Europskoj uniji | Agencija Europske unije za temeljna prava) |(europa.eu).

¹² Komunikacija Komisije „Nema mjesta za mržnju”, prosinac 2023.

¹³ *Increasing European added value in an age of global challenges, Mapping the cost of non-Europe (2022-2032)* (Povećanje europske dodane vrijednosti u dobu globalnih izazova – Pregled cijene nedjelovanja na europskoj razini) (2022. – 2032.)

¹⁴ Izvješće o cijeni nedjelovanja na europskoj razini, ožujak 2018.

¹⁵ Dok. 11531/08 ADD 1, str. 34.

Suzbijanje i sprečavanje diskriminacije ujedno je ulaganje u koheziju, konkurentnost i otpornost Europe u međusobno povezanom svijetu koji se brzo mijenja. Time se osigurava pravednije društvo, povećava sudjelovanje u gospodarskom i društvenom životu te smanjuje socijalna isključenost. U nedavnom izvješću Enrica Lette pod naslovom *Much more than a market*¹⁶ (Više od tržišta) primijećeno je da stalna diskriminacija s kojom se suočavaju određene skupine zbog roda, invaliditeta, etničke pripadnosti ili drugih čimbenika otežava njihovo potpuno sudjelovanje na jedinstvenom tržištu i ugrožava obećanje pružanja prilike svima te su stoga potrebne ciljane mjere, nova financijska sredstva i pomno praćenje s ciljem uklanjanja sustavnih prepreka. Slično tomu, u Komisijinu Akcijskom planu o manjku radne snage i vještina predstavljenom 20. ožujka 2024. navodi se da je ključno poticati aktiviranje nedovoljno zastupljenih osoba i boriti se protiv diskriminacije u području obrazovanja od rane dobi kako bi se riješilo pitanje nedostatka radne snage i vještina koje bi moglo ugroziti konkurentnost Europe¹⁷.

Predložena direktiva o jednakom postupanju

Komisija je 2. srpnja 2008. donijela prijedlog direktive Vijeća kojim se zaštita od diskriminacije na temelju vjere ili uvjerenja, invaliditeta, dobi ili seksualne orijentacije želi proširiti na područja izvan zapošljavanja. Nadopunjujući postojeće zakonodavstvo EU-a u tom području, predloženom horizontalnom direktivom o jednakom postupanju zabranila bi se diskriminacija na navedenim temeljima u sljedećim područjima: socijalnoj zaštiti, što uključuje i socijalno osiguranje i zdravstvenu zaštitu, obrazovanju, te pristupu robi i uslugama, što uključuje i stanovanje. Europski parlament donio je svoje mišljenje 2. travnja 2009.¹⁸ u okviru postupka savjetovanja. Nakon stupanja na snagu Ugovora iz Lisabona 1. prosinca 2009. prijedlog je sada obuhvaćen člankom 19. UFEU-a te je stoga u Vijeću, nakon dobivanja suglasnosti Europskog parlamenta, potrebna jednoglasnost.

Vijeće još nije uspjelo postići potrebnu jednoglasnost o prijedlogu koji je podnesen prije 16 godina. Tijekom posljednje rasprave o politikama, održane u lipnju 2023. tijekom švedskog predsjedanja, ministri i ministrice razmotrili su načine rješavanja preostalih pitanja u pogledu pravne sigurnosti, supsidijarnosti i troškova provedbe.

¹⁶ [Izvješće Enrica Lette *Much more than a market* \(Više od tržišta\) \(travanj 2024.\)](#).

¹⁷ Rješavanje problema nedostatka radne snage i vještina u EU-u (europa.eu)

¹⁸ Vidjeti dokument A6-0149/2009. Sadašnji saziv Parlamenta izvjestiteljicom je imenovao Alice Kuhnke (SE / Zeleni / Europski slobodni savez).

Belgijsko predsjedništvo poduzelo je važne daljnje korake kako bi razriješilo neriješena pitanja. Tekst koji je tako nastao naveden je u dokumentu 8616/1/24 REV 1.

Unatoč tim naporima još nije postignuta jednoglasnost potrebna za potporu kompromisnom tekstu.

U tom kontekstu pozivamo ministre i ministrice da odgovore na sljedeća pitanja:

S obzirom na to da se na tri glavna neriješena pitanja koja su istaknule delegacije, a koja se odnose na pravnu sigurnost, supsidijarnost i troškove provedbe, odgovorilo u postojećem kompromisnom tekstu, koje su daljnje mjere potrebne kako bi se Vijeću omogućilo da tijekom belgijskog predsjedanja postigne opći pristup o navedenoj direktivi, uzimajući ujedno u obzir porast diskriminacije na temeljima i u područjima obuhvaćenima predloženom direktivom?
